

VAŽNOST VEZE IZMEĐU PORODICE I ŠKOLE (PEDAGOGA/PSIHOLOGA)

Emir Sinan, Darjana Sređić

University PIM Banja Luka, Faculty of philosophy, despota Stefana Lazarevića bb, 78 000 Banja Luka, Bosnia & Herzegovina, espedagog@gmail.com, darjana.sredic@univerzitetpim.edu.ba

Corresponding author: Emir Sinan, University PIM Banja Luka, Faculty of philosophy, despota Stefana Lazarevića bb, 78 000 Banja Luka, Bosnia & Herzegovina, espedagog@gmail.com,

SAŽETAK

Odnos porodice i škole je uvijek aktuelna tema. Saradnja porodice i škole implicira po sebi tradicionalni duh. Saradnja u odgojno-obrazovnom procesu se ranije odnosila prije svega na najosnovnije relacije među roditeljima i školom. Sa druge strane partnerstvo škole (odgajatelja, pedagoga/psihologa) i roditelja (porodice) je posebno značajno i ono je na tragu usklađivanja odgojnih utjecaja koji su proizvod neposredne komunikacije između škole (odgajatelja, pedagoga/psihologa) i roditelja (porodice) tokom raznovrsnih neposrednih kontakata dvije odgojne sredine. Obje odgojne sredine nose obaveze i odgovornosti. Iz školske klime u partnerstvo se uključuju (osim odgajatelja i pedagoga/psihologa) i školski menadžment, te ostali članovi saradničkog tima (ukoliko ih ima): socijalni radnici i bibliotekari. Osnovni cilj ovog istraživanja je da se provjeri postoji li statistički značajna razlika u percepciji roditelja učenika osnovnih škola na području Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja roditelja i mjesto stanovanja. U istraživanju je učestvovalo ukupno 700 ispitanika sa područja Srednjobosanskog kantona.

Ključne riječi: porodica, škola, saradnja, partnerstvo.

UVOD

Mak Ajvera, porodicu definiše kao „grupu koja određuje toliko precizna i trajna polna veza, da je time osigurano rađanje i odgoj djece“. Isti autor ističe da porodica određuje slijedećih pet ključnih karakteristika: Odnos muškarca i žene, Bračna forma na osnovu koje nastaje i odražava se odnos muškarca i žene, Sistem koji utvrđuje način određivanja potomaka, Ekonomska djelatnost koja se specijalno odnosi na potrebe u vezi sa rađanjem i odgojem djece i Zajednički stan, dom ili domaćinstvo. Odgojno-obrazovnu instituciju čine svi zaposleni u toj instituciji, svi procesi (od njenih ulaza do izlaza iz odgojno-obrazovne institucije, zatim ishoda i efekata) i odnosi unutar te institucije. Odgojno-obrazovna institucija nastoji ostvariti neposredne rezultate obrazovnog procesa (obrazovne ishode) i obrazovnu produkciju (izlaze), odnosno odgojno-obrazovne ciljeve uz što nižu cijenu, odnosno što efektivnije i efikasnije. Sigurnost djeteta gradi se na slijedećim pretpostavkama ili uslovima: Zaštita od vanjskih utjecaja (koliko porodica štiti dijete i kako); Zadovoljavanje osnovnih potreba (Maslow, Erikson, Zazo i dr.); Koherentnost i stabilnost miljea u kome živi i u kome se razvija dijete. Osjećaj prihvaćenosti u vlastitom okruženju i to: kao član porodice - biti voljen i pružiti ljubav, biti izvor radosti i zadovoljstva za druge, biti vođen i usmjeravan (Vigotski); kao individue (persone) - prihvatanje individualnih osobina, mogućnost za aktivno učešće i sticanje iskustva određeni stepen slobode. Pozitivna obilježja pedagoške klime susreću se u slijedećim situacijama: ako su roditelji iskreni, pažljivi, razumiju dječije probleme, dijele ih sa njima, kada se raduju i vesele s djecom, a u slučaju opasnosti po razvoj djeteta postaju strogi i ozbiljni, ukoliko su emotivno zreli i njihovi se odnosi zasnivaju na međusobnoj ljubavi i ljubavi prema djetetu, ukoliko su brižni, a ne pretjerano, nastoje zadovoljiti dječije potrebe, ne gušeći njihovu slobodu, fleksibilni, dopuštaju da dijete iskaže svoje kompetencije, potiču dječiju samostalnost. Iz pedagoške literature vidljivo je da ne postoji univerzalna definicija odgovornog roditeljstva, ali osnovne odrednice ovog pojma odnose se na odgovornost bračnih drugova, planiranje porodice, odnos prema djeci, te uopšteno gledano svijest o postojanju roditeljskih

odabira koji dugoročno pozitivno utječu na rast i razvoj djeteta. Teško je dotaknuti se ove teme, a ne spomenuti roditeljske odgojne stilove. Jedan od odgojnih stilova su autoritativni/demokratski roditelji koji karakteriše topao i brižan odnos uz prisustvo kontrole i zahtjeva. Permisivni/Laissez-fair roditelji imaju topao i brižan odnos uz odsustvo kontrole i zahtjeva dok autoritarni/autokratski roditelji imaju hladan i nebrižan odnos uz prisustvo kontrole i zahtjeva; Još jedna vrsta su indiferentni/nezainteresovani roditelji - hladan i nebrižan odnos uz odsustvo kontrole i zahtjeva. Nakon lutanja kroz desetljeća u traganju za rješenjima koja će unaprijediti dosta loša iskustva u (ne)saradnji porodice i škole, stvari se temeljno mijenjaju i sve se snage usmjeravaju na približavanje i izjednačavanje odgojno-obrazovnih ciljeva sa istim interesima ove dvije odgojne sredine kako bi razvoj učenika, odnosno formiranje dječije ličnosti bilo u skladu sa opće društvenim kriterijima, a na zadovoljstvo sve tri zainteresovane strane: porodice (roditelja), škole (učitelja, nastavnika, pedagoga) i lokalne zajednice (društva). Partnerski odnosi porodice (roditelja) i škole (učitelj, nastavnik, pedagog) su za dječiji razvoj posebno važni. Brojni autori, poput Dunsta i Trivettea (2010) smatraju da je partnerstvo u neposrednoj vezi sa postignućima djece (ishodima). Na istom tragu su i Tolan i Woo (2010), te Dewore i Bowers (2006) i Keen (2007) koji te dječije ishode prepoznaju kroz redovan dolazak u školu, izvršavanje svojih obaveza tokom dana, poštujući pravila i dr. Mnogo je razloga koji u prvi plan stavljaju saradnju porodice (roditelja) i škole u procesu odgoja djece: brojni zadaci odgoja mladih mogu se realizovati samo uz zajedničko angažovanje porodice i škole što nameće potrebu njihove tijesne saradnje u procesu odgoja. U odgojnom radu jako je bitna koordinacija svih odgojnih faktora što ukazuje na neophodnost koordiniranja njihovih aktivnosti radi što veće efikasnosti i racionalizacije odgojnog procesa. Sve češća pojava različitih vidova poremećaja u ponašanju zahtijeva koordiniranu akciju porodice i škole na njihovom eliminisanju i otklanjanju. Pojam saradnja je uži pojam od pojma partnerstvo na što nas upućuje i bosanskohercegovačka profesorica sa Filozofskog fakulteta u Sarajevu Adila Pašalić Kreso (2004), koja potvrđuje i kandidira terminološke razlike između ova dva pojma pa konstatuje: "saradnja razvija i njeguje uglavnom površne i formalne odnose koji ma koliko da su učestali ne mogu donijeti kvalitativne promjene" misleći na konačan ishod u kome će se desiti promjene prema djetetu, odnosno, drugačije percipiranje njegove uloge. Partnerstvo porodice (roditelja) i škole (učitelj, nastavnik, pedagog/psiholog) u odgoju i razvoju djece školskog uzrasta veoma je važna i novija tema zbog sve veće uloge koju ovo partnerstvo ima u odgojno-obrazovnom radu.

METOD

Predmet i cilj istraživanja

Predmet istraživanja ovog rada pod nazivom „Važnost veze između porodice i škole (pedagoga/psihologa)“ kao jedan od najvažnijih dijelova idejnog projekta, je školski pedagog/psiholog, i njegova uloga u uspostavljanju partnerskih odnosa između škole i roditelja. Dakle, predmet istraživanja su stavovi roditelja o saradnji roditelja (obitelji) i škole (učitelja, nastavnika, pedagoga).

Posebni cilj istraživanja ovog rada je utvrđivanje roditeljskih stavova o važnosti saradnje između škole i roditelja u osnovnim školama na području Srednjobosanskog kantona.

Hipoteza

Ne postoji statistički značajna razlika u stavovima roditelja učenika osnovnih škola na području Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja i mjesto stanovanja roditelja.

Uzorak

Uzorkom je obuhvaćen 701 roditelj od čega je bilo 251 muških ili 35.90 % i 449 ženskih ispitanika ili 64.10 %. Prema starosnoj dobi u istraživanju je učestvovalo 38 ispitanika sa manje od 30 godina ili 5.40%, od 30 - 35 godina starosti učestvovalo je 155 roditelja ili 22.10 %, od 36-45 je bilo 343 ili 49.00 % roditelja, od 46-55 je bilo 135 roditelja ili 19.30% dok u starosnoj grupi iznad 55 godina nije bio ni jedan roditelj. Prema stepenu obrazovanja 125 roditelja ili 17.90 % je sa

završenom osnovnom školom, 378 ili 54.00 % roditelja je sa srednjom stručnom spremom, više stručnu spremu ima 62 roditelja ili 8.90 %, visoku stručnu spremu ima 114 roditelja ili 16.30 % dok je 21 ili 3.00 % roditelja sa masterom ili doktoratom.

Uzorak kao podskup temeljnoga skupa, se uzima u svrhu ispitivanja svojstava toga skupa i on treba biti reprezentativan, odnosno treba da zadovolji svojom brojnošću, spolnom, uzrasnom i obrazovnom raznovrstošću. Ovim istraživanjem je obuhvaćena populacija roditelja učenika u osnovnim školama na području Srednjobosanskog kantona i to u općinama: Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Fožnica, Gornji Vakuf-Uskoplje, Jajce, Kiseljak, Kreševo, Novi Travnik, Travnik i Vitež.

Instrumenti

Instrumenti istraživanja su alati koji se koriste u procesu prikupljanja podataka o nekom problemu, koji želimo istražiti i doći do željenih pokazatelja. U ovom istraživanju je korišten anketni upitnik i skala procjene (Likertov tip) za nastavnike. Pored općih podataka koji se odnose na spol, dob, školsku spremu i mjesto stanovanja upitnik sadrži pitanja gdje se vodilo računa o logičkoj strategiji grupisanja pitanja koja sačinjavaju hipotezu.

Na pitanja (varijable) se odgovara petostepenom Likertovom skalom od čega su dva stepena skale vezana za slaganja, jedan neutralan i dva neslaganja. Ispitanici (roditelji) su svoja mišljenja i stavove o ponuđenim tvrdnjama (slaganja, neutralnost i neslaganja) izražavali putem skale: *1 = uopće se ne slažem, 2 = ne slažem se, 3 = nemam mišljenja / neutralan sam, 4 = slažem se, 5 = potpuno se slažem*. Pitanja se, dakle, odnose na bitne faktore saradnje školskog pedagoga/psihologa i roditelja.

Uvažavajući specifičnost i složenost teme, kao i samog problema i predmeta istraživanja, pristup izradi instrumenta istraživanja je također bio zahtjevan, složen i kompleksan, da bi zadovoljili cilj. Od instrumenata istraživanja je korišten anketni upitnik – skala procjene (Likertov tip) za roditelje, koji se sastoji od 32 pitanja (varijabli) svrstanih u 8 grupa, a mi za potrebe ovog rada izdvajamo 4 varijable koje se odnose na bitne faktore saradnje školskog pedagoga/psihologa i roditelja.

Metode obrade podataka

Analizu i obradu prikupljenih podataka korištenjem softverskog paketa SPSS.

REZULTATI

Statistički značajna razlika u percepciji roditelja učenika osnovnih škola na području Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja roditelja i mjesto stanovanja, ne postoji.

Provjera pouzdanosti mjerne skale, po procjeni roditelja, od 4 indikatora saradnje školskog pedagoga/psihologa i roditelja, Kronbahovim koeficijentom ALFA = 0,742, ukazuje na dobru pouzdanost i unutrašnju saglasnost skale za ovaj uzorak ispitanika, bez obzira na mjernu skalu manju od 10 stavki. Srednja vrijednost korelacije između parova vrijednosti na skali iznosi 0,42 (optimalna između 0,20 i 0,40).

Izračunata aritmetička sredina (M) svih indikatora od 4,18 pokazuje da su faktori saradnje školskog pedagoga/psihologa i roditelja, po procjeni roditelja, veoma važni. Vrijednost standardne devijacije (SD) od 0,77 ukazuje da je rasipanje oko aritmetičke sredine veoma malo, što potvrđuje i koeficijent varijabilnosti (CV) od 18,42%, a time i veoma dobru homogenost dobivenih rezultata za ovaj uzorak ispitanika (Tabela 1).

Ispitanici u većini se slažu i potpuno slažu da su stvaranje radnog ambijenta, zdravo i sigurno okruženje, sredina u kojoj dijete raste i sredina u kojoj se nalazi škola bitni faktori saradnje školskog pedagoga/psihologa i roditelja.

Tabela 1. Mjere centralne tendencije, varijabilnosti i distribucije frekvencije obilježja Saradnja školskog pedagoga/psihologa i roditelja.

Table 1. Measures of central tendency, variability and frequency distribution of the characteristic Collaboration between school pedagogue/psychologist and parents.

Indikator	N	M	SD	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)
SŠPR9	700	4,02	,79	0,30	2,40	22,00	45,90	29,40
SŠPR10	700	4,37	,71	0,10	1,00	9,70	40,30	48,90
SŠPR11	700	4,26	,75	0,70	1,10	10,90	45,60	41,70
SŠPR12	700	4,07	,89	1,40	3,00	19,00	39,90	36,70

Agenda: SŠPR - saradnja školskog pedagoga/psihologa i roditelja 9 - 12; N -ukupan broj ispitanika; M - aritmetička sredina; SD - standardna devijacija.

Tabela 2. Saradnja školskog pedagoga/psihologa i roditelja – upoređivanje po spolu (t-test).

Table 2. Cooperation between school pedagogue/psychologist and parents - comparison by gender (t-test).

Parametri	spol	N	M	SD	Razl. M	F	Znač.	t-vrijed.	Znač.
SŠPRZ	M	251	4,20	,58	,03	,302	,583	,548	,584
	Ž	449	4,17	,60					

Agenda: SŠPRZ-saradnja školskog pedagoga/psihologa i roditelja (zbirno); N-ukupan broj ispitanika; M- aritmetička sredina; SD-standardna devijacija; Razl. M-razlika aritmetičkih sredina; F i Znač.- Levenov test jednakosti varijansi; t-vrijed. i Znač.- vrijednost t-testa i njegova značajnost.

Vrijednost $t = ,548$ i njegova značajnost $Sig. = ,584$ nam ukazuju da ne postoji statistički značajna razlika u stavovima između roditelja s obzirom na njihov spol u percepciji saradnje sa školskim pedagogom/psihologom (Tabela 1). Na osnovu aritmetičke sredine (M) uočavamo da ispitanici muškog spola imaju pozitivnije stavove u odnosu na ispitanike ženskog spola te da je odstupanje od aritmetičke sredine (SD) veće kod ispitanika ženskog spola. Na osnovu dobivenih rezultata zaključujemo da je potvrđen prvi dio naše hipoteze da *statistički značajna razlika u percepciji roditelja učenika osnovnih škola na području Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja roditelja i mjesto stanovanja, ne postoji.*

Vrijednost F-testa i njegova značajnost (Sig.) pokazuju da postoji statistički značajna razlika između roditelja s obzirom na dob o saradnji školskog pedagoga/psihologa i roditelja (Tabela 3).

Tabela 3. Saradnja sa školskim pedagogom - upoređivanje obzirom na dob (F-test).

Table 3. Cooperation with the school pedagogue - comparison with regard to age (F-test).

Parametar	N	df	F	Sig.
SŠPRZ	700	4	4,080	,003

Agenda: SŠPRZ-saradnja školskog pedagoga/psihologa i roditelja (zbirno); N-ukupan broj ispitanika; df- broj stepena slobode; F i Sig.- vrijednost F-testa i njegova značajnost.

Ispitanici starosti od 30-35 godina statistički se značajno razlikuju od ispitanika starosti od 36-45 godina i iznad 55 godina starosti. Razlike su utvrđene i između ispitanika starosti od 46-55 godina i onih iznad 55 godina starosti. Između ostalih ispitanika razlike nisu statistički značajne (Tabela 4). Prema tome, zaključujemo da nije potvrđen drugi dio hipoteze da *statistički značajna razlika u percepciji roditelja učenika osnovnih škola na području Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja roditelja i mjesto stanovanja, ne postoji.*

Tabela 4. Saradnja školskog pedagoga/psihologa i roditelja – upoređivanje obzirom na dob.

Table 4. Cooperation between the school pedagogue/psychologist and parents - comparison by age.

	DOB	MD	SE	SIG.
Manje od 30 godina	30-35 godina	,198	,107	,064
	36-45 godina	,020	,101	,845
	46-55 godina	,090	,108	,408
	Iznad 55 godina	-,196	,145	,178
30-35 godina	manje od 30 godina	-,198	,107	,064
	36-45 godina	-,179*	,057	,002
	46-55 godina	-,108	,069	,243
	iznad 55 godina	-,394*	,119	,001
36-45 godina	manje od 30 godina	-,020	,101	,845
	30- 35 godina	,179*	,057	,002
	46-55 godina	,070	,060	,243
	Iznad 55 godina	-,216	,114	,059
46-55 godina	manje od 30 godina	-,090	,108	,408
	30-35 godina	,108	,069	,118
	36-45 godina	-,070	,060	,243
	iznad 55 godina	-,286*	,121	,018
Iznad 55 godina	manje od 30 godina	,196	,145	,178
	30-35 godina	,394*	,119	,001
	36-45 godina	,216	,114	,059
	46-55 godina	,286*	,121	,018

Agenda: MD –razlika aritmetičkih sredina; SE- standardna greška; SIG.- statistička značajnost - postoji statistički značajna razlika na nivou $p < 0,05$.

Vrijednost F-testa i njegova značajnost (Sig.) pokazuju da ne postoji statistički značajna razlika između roditelja s obzirom na stepen obrazovanja o saradnji sa školskim pedagogom/psihologom (Tabela 5).

Tabela 5. Saradnja sa školskim pedagogom/psihologom - upoređivanje obzirom na stepen obrazovanja (F-test).

Table 5. Cooperation with a school pedagogue/psychologist - comparison with regard to the level of education (F-test).

Parametar	N	df	F	Sig.
SŠPRZ	700	4	1,638	,163

Agenda: SŠPRZ-saradnja školskog pedagoga/psihologa i roditelja (zbirno); N-ukupan broj ispitanika; df- broj stepena slobode; F i Sig.- vrijednost F-testa i njegova značajnost.

Iako je F-test pokazao da ne postoje statistički značajne razlike između ispitanika s obzirom na stepen obrazovanja, Post Hoc test je otkrio statistički značajne razlike između ispitanika koji imaju osnovnu školu i onih koji imaju višu stručnu spremu, te između ispitanika sa srednjom stručnom spremom i ispitanika sa višom stručnom spremom. Razlike između ostalih ispitanika nisu statistički značajne (Tabela 6). Analizom dobivenih rezultata zaključujemo da je potvrđen treći dio hipoteze da *statistički značajna razlika u percepciji roditelja učenika osnovnih škola na području Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja roditelja i mjesto stanovanja, ne postoji*.

Iako je F-test pokazao da ne postoje statistički značajne razlike između ispitanika s obzirom na stepen obrazovanja, Post Hoc test je otkrio statistički značajne razlike između ispitanika koji imaju osnovnu školu i onih koji imaju višu stručnu spremu, te između ispitanika sa srednjom stručnom spremom i ispitanika sa višom stručnom spremom. Razlike između ostalih ispitanika nisu statistički značajne (Tabela 6). Analizom dobivenih rezultata zaključujemo da je potvrđen treći dio hipoteze da *statistički značajna razlika u percepciji roditelja učenika osnovnih škola na području*

Sinan, E. i Sređić, D. (2025). Važnost veze između porodice i škole (pedagoga/psihologa). *STED Conference 14(2)*, 369-377.

Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja roditelja i mjesto stanovanja, ne postoji.

Tabela 6. Saradnja sa školskim pedagogom/psihologom – upoređivanje obzirom na obrazovanje (LSD).

Table 6. Cooperation with a school pedagogue/psychologist - comparison with regard to education.

STEPEN OBRAZOVANJA		MD	SE	SIG.
OŠ	SSS	-,045	,061	,459
	VŠS	-,221*	,092	,017
	VSS	-,097	,077	,208
	MR i DR	-,096	,140	,492
SSS	OŠ	,045	,061	,459
	VŠS	-,175*	,081	,031
	VSS	-,051	,063	,417
	MR i DR	-,051	,133	,702
VŠS	OŠ	,221*	,092	,017
	SSS	,175*	,081	,031
	VSS	,124	,094	,187
	MR i DR	,124	,150	,407
VSS	OŠ	,097	,077	,208
	SSS	,051	,063	,417
	VŠS	-,124	,094	,187
	MR i DR	,001	,141	,996
MR i DR	OŠ	,096	,140	,492
	SSS	,051	,133	,702
	VŠS	-,124	,150	,407
	VSS	-,001	,141	,996

Napomena: MD –razlika aritmetičkih sredina; SE- standardna greška; SIG.- statistička značajnost - postoji statistički značajna razlika na nivou $p < 0,05$;

Vrijednost F-testa i njegova značajnost (Sig.) pokazuju da postoji statistički značajna razlika između roditelja s obzirom na mjesto stanovanja u percepciji saradnje sa školskim pedagogom/psihologom (Tabela 7). Dakle, možemo zaključiti da nije potvrđen četvrti dio hipoteze da *statistički značajna razlika u percepciji roditelja učenika osnovnih škola na području Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja roditelja i mjesto stanovanja, ne postoji.*

Na osnovu dobivenih rezultata istraživanja zaključujemo da je djelimično potvrđena hipoteza da *statistički značajna razlika u percepciji roditelja učenika osnovnih škola na području Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja roditelja i mjesto stanovanja, ne postoji.*

Tabela 7. Saradnja sa školskim pedagogom/psihologom - upoređivanje obzirom na mjesto stanovanja (F-test).

Table 7. Cooperation with a school pedagogue/psychologist - comparison with regard to place of residence (F-test).

Parametar	N	df	F	Sig.
SŠPRZ	700	9	5,881	,000

Agenda: SŠPRZ-saradnja školskog pedagoga/psihologa i roditelja (zbirno); N-ukupan broj ispitanika; df- broj stepena slobode; F i Sig.- vrijednost F-testa i njegova značajnost.

DISKUSIJA

Provjera pouzdanosti mjerne skale, po procjeni roditelja, od 4 indikatora saradnje školskog pedagoga/psihologa i roditelja, Kronbahovim koeficijentom Alfa ($\alpha = 0,742$), ukazuje na dobru

pouzdanost i unutrašnju saglasnost skale za ovaj uzorak ispitanika, bez obzira na mjernu skalu manju od 10 stavki. Srednja vrijednost korelacije između parova vrijednosti na skali iznosi 0,42 (optimalna između 0,20 i 0,40).

Izračunata aritmetička sredina (M) svih indikatora od 4,18 pokazuje da su faktori saradnje školskog pedagoga/psihologa i roditelja, po procjeni roditelja, veoma važni. Vrijednost standardne devijacije (SD) od 0,77 ukazuje da je rasipanje oko aritmetičke sredine veoma malo, što potvrđuje i koeficijent varijabilnosti (CV) od 18,42% a time i veoma dobru homogenost dobivenih rezultata za ovaj uzorak ispitanika. Ispitanici u većini se slažu i potpuno slažu da su stvaranje radnog ambijenta, zdravo i sigurno okruženje, sredina u kojoj dijete raste i sredina u kojoj se nalazi škola bitni faktori saradnje školskog pedagoga/psihologa i roditelja.

Vrijednost $t = ,548$ i njegova značajnost $\text{Sig.} = ,584$ nam ukazuju da ne postoji statistički značajna razlika u stavovima između roditelja s obzirom na njihov spol u percepciji saradnje sa školskim pedagogom/psihologom. Na osnovu aritmetičke sredine (M) uočavamo da ispitanici muškog spola imaju pozitivnije stavove u odnosu na ispitanike ženskog spola te da je odstupanje od aritmetičke sredine (SD) veće kod ispitanika ženskog spola. Na osnovu dobivenih rezultata zaključujemo da je potvrđen prvi dio hipoteze da *statistički značajna razlika u percepciji roditelja učenika osnovnih škola na području Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja roditelja i mjesto stanovanja, ne postoji*. Vrijednost F-testa i njegova značajnost (Sig.) pokazuju da postoji statistički značajna razlika između roditelja s obzirom na dob o saradnji školskog pedagoga/psihologa i roditelja. Ispitanici starosti od 30-35 godina statistički se značajno razlikuju od ispitanika starosti od 36-45 godina i iznad 55 godina starosti. Razlike su utvrđene i između ispitanika starosti od 46-55 godina i onih iznad 55 godina starosti. Između ostalih ispitanika razlike nisu statistički značajne.

Prema tome, zaključujemo da nije potvrđen drugi dio hipoteze da *statistički značajna razlika u percepciji roditelja učenika osnovnih škola na području Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja roditelja i mjesto stanovanja, ne postoji*. Iako je F-test pokazao da ne postoje statistički značajne razlike između ispitanika s obzirom na stepen obrazovanja, Post Hoc test je otkrio statistički značajne razlike između ispitanika koji imaju osnovnu školu i onih koji imaju višu stručnu spremu, te između ispitanika sa srednjom stručnom spremom i ispitanika sa višom stručnom spremom. Razlike između ostalih ispitanika nisu statistički značajne. Analizom dobivenih rezultata zaključujemo da je potvrđen treći dio hipoteze da *statistički značajna razlika u percepciji roditelja učenika osnovnih škola na području Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja roditelja i mjesto stanovanja, ne postoji*. Vrijednost F-testa i njegova značajnost (Sig.) pokazuju da postoji statistički značajna razlika između roditelja s obzirom na mjesto stanovanja u percepciji saradnje sa školskim pedagogom/psihologom. Dakle, možemo zaključiti da nije potvrđen četvrti dio hipoteze da *statistički značajna razlika u percepciji roditelja učenika osnovnih škola na području Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja roditelja i mjesto stanovanja, ne postoji*.

Na osnovu dobivenih rezultata istraživanja zaključujemo da je djelimično potvrđena hipoteza da *statistički značajna razlika u percepciji roditelja učenika osnovnih škola na području Srednjobosanskog kantona o važnosti saradnje roditelja sa školom (školskim pedagogom/psihologom) s obzirom na spol, dob, stepen obrazovanja roditelja i mjesto stanovanja, ne postoji*.

ZAKLJUČAK

Partnerstvo škole (odgajatelja, pedagoga/psihologa) i roditelja (porodice) je posebno značajno i ono je na tragu usklađivanja odgojnih utjecaja koji su proizvod neposredne komunikacije između škole (odgajatelja, pedagoga/psihologa) i roditelja (porodice) tokom raznovrsnih neposrednih kontakata dvije odgojne sredine. Cilj ovog rada bio je utvrditi izraženost

roditeljskih stavova o važnosti saradnje između škole i roditelja u osnovnim školama na području Srednjobosanskog kantona i razliku roditeljskih stavova u odnosu na spol, dob, stepen obrazovanja i mjesto stanovanja. Rezultati pokazuju da veći dio roditelja smatra da su stvaranje radnog ambijenta, zdravo i sigurno okruženje, sredina u kojoj dijete raste i sredina u kojoj se nalazi škola bitni faktori saradnje školskog pedagoga/psihologa i roditelja. Kada je riječ o razlikama u odnosu na spol, rezultati ovog istraživanja ukazuju da ispitanici muškog spola imaju pozitivnije stavove o saradnji sa školskim pedagogom/psihologom u odnosu na ispitanike ženskog spola. Prema rezultatima poređenja ispitanika različitog uzrasta u njihovim stavovima o važnosti saradnje između škole i roditelja možemo zaključiti da razlike postoje, te da mlađi ispitanici imaju pozitivniji stav o važnosti ove saradnje u školi. Razlika u stavovima postoji i kada je riječ o različitim mjestima stanovanja ispitanika, dok u pogledu stepena obrazovanja razlike nisu pronađene.

Ovo istraživanje bavilo se značajnom i aktuelnom temom u oblasti obrazovanja, jer škola pored obrazovnog procesa učenicima pruža i odgojni aspekt koji u velikoj mjeri zavisi od saradnje školskih službi i roditelja djece. Rezultati ovog rada mogu biti korisni kao inspiracija za buduća istraživanja koja će se baviti ovom tematikom, ali također imaju i praktičnu primjenu. Praktične implikacije rezultata ogledaju se u mogućnosti primjene u oblasti povećanja svijesti stručnih službi škola ali i roditelja o značaju obostrane pozitivne saradnje, ali i u sveobuhvatnom unapređenju funkcioniranja školskih službi.

DECLARATIONS OF INTEREST STATEMENT

The authors affirm that there are no conflicts of interest to declare in relation to the research presented in this paper.

LITERATURA

- Bahtjarević-Šiber F. (1999). *Menadžment ljudskih potencijala*. Zagreb: Golden Marketing.
- Bogdanov, N. i Krlježa, M. (1968). *Enciklopedija Leksikografskog zavoda*. Zagreb: Jugoslovenski leksikografski zavod.
- Franković, D. (1963). *Enciklopedijski rječnik pedagogije*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Kačapor, S. i Vilotijević, N. (2005). *Školska i porodična pedagogija*. Kosovska Mitrovica: Filozofski fakultet; Beograd: Učiteljski fakultet.
- Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Zagreb: Element.
- Lukić, R., Pečujlić, M. (1982). *Sociološki leksikon*. Beograd: Savremena administracija.
- Mandić, P. (1980). *Saradnja porodice i škole*. Sarajevo: Svjetlost.
- Obralić, H. (2011). *Vrednovanje obrazovnih efekata kao vanjskih ciljeva obrazovanja*. Mostar: Univerzitet „Džemal Bijedić“.
- Pastuović, N. (1999). *Edukologija*. Zagreb: Znamen.
- Pašalić Kreso, A. (2004). *Kordinate obiteljskog odgoja*. Sarajevo: Jež.
- Pehar, L. (2000). *Oduzeto djetinjstvo*. Zenica: Dom štampe.
- Potkonjak, N., Šimleša, P. (1989). *Pedagoška enciklopedija*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Prodanović, Lj. (1997). *Individualna saradnja sa roditeljima*. Beograd: Studentski trg.
- Sinan, E. (2020). *Odnos porodice i škole*. Tešanj: Planjax.
- Sinan, E., Alić, Dž. (2021). *Porodica, slobodno vrijeme mladih i sport*. Mostar: Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“ Gradsko društvo Mostar.
- Slatina, M. (2000). Odgoj – najkraći put čovjekovog uzdizanja do humaniteta. *U zborniku Radovi knjiga XII* (str. 365–384). Sarajevo: Filozofski fakultet.
- Vukasović, A. (1994). *Pedagogija*. Zagreb: Hrvatski kataločki zbor „MI“.

THE IMPORTANCE OF THE RELATIONS BETWEEN FAMILY AND SCHOOL (PEDAGOGUE/PSYCHOLOGIST)

Emir Sinan, Darjana Sređić

University PIM Banja Luka, Faculty of Economics, despota Stefana Lazarevića bb, 78 000 Banja Luka, Bosnia & Herzegovina, espedagog@gmail.com

ABSTRACT

The relationship between family and school is always a current topic. The cooperation between family and school implies a traditional spirit. Cooperation in the educational process previously referred primarily to the most basic relations between parents and the school. On the other hand, the partnership of the school (educator, pedagogue/psychologist) and parents (family) is particularly important and it is on the path of harmonizing educational influences that are the product of direct communication between the school (educator, pedagogue/psychologist) and parents (family) during various direct contacts of the two educational environments. Both educational environments carry obligations and responsibilities. From the school climate, the partnership includes (apart from educators and pedagogues/psychologists) the school management, and other members of the collaborative team (if any): social workers and librarians. The main goal of this research is to check whether there is a statistically significant difference in the perception of parents of elementary school students in the Central Bosnia Canton about the importance of cooperation between parents and the school (school pedagogue/psychologist) with regard to gender, age, level of education of parents and place of residence. A total of 700 respondents from the Central Bosnia Canton took part in the survey.

Keywords: family, school, cooperation, partnership.